

Det personliga ansvaret.

Vandrarrens aftonsång.
Av Klara Johanson.

Det blå undret.

Hagar Olssons skådespel för barn i Helsingfors.

Av Honorine Hermelin.

Gengångare.

Av Artur Möller.

Håll hembitrådets yrke högt!

Snaphots från N. F.

Musikens etiska betydelse.

Av professor Viktor Kuhr, Köpenham.
Översättning av dr. Julia von Sneidern

Vad har hänt?

PRÉSIDENTVALET I TYSKLAND. Som enligt en korrespondent »tagit hårt både på partiernas kassor och befolkningens nervar», har gått av stapeln, med resultat att Hindenburg fick 18,600,000 röster, Hitler 11,300,000, samt kommunisten Thälmann och Stahlhelmen Düstereber resp. 5 och 2½ miljoner var. Andra valomgången skulle ske den tionde april — en kraftmätning endast mellan Hindenburg och Hitler, vilken senare tydligen hade väntat sig större röstetal men försöker spela nöje och framtidsviss. — Man talar om borgfred under påsken, för att allmänheten skall få vila från agitationstrapatserna.

STATSMINISTER KOLSTAD i den norska regeringen har avlidit och efterträts av bondepartiledaren Jens Hunsleid som statsminister. Denna har förklarar sig vilja fortsätta den föregående regeringens traditioner att söka »i största möjliga utsträckning hålla arbetslivet uppe». I fråga om anslag till extra krisihjälp har den rekonstruerade regeringen ännu icke fattat ståndpunkt — men man ämnar ägna de handelspolitiska förhållandena sin uppmärksamhet.

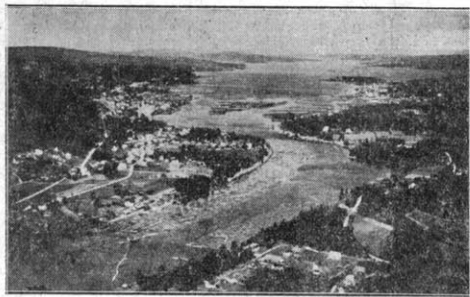
PRINS LENNART HAR med dukigt målmedvetenhet lyckats kryssa mellan skären av en stormförtvillad allmänhets nyfikenhet samt de egna familjemedlemmarnas åsikter om kyrklig vigsel, kunglig börd — ja, såg en tradition som han inte fört till huvudet — och uppnått en vigsel i London med fröken Nissawand. Kanske nu den svenska veckopressen kan få lugna sig ett tag.

ETHUNDTRÄTJUGUSJU OM-BUD, representerande åttatusen socialdemokratiska kvinnor från alla hörn av Sverige ha kongressat i Stockholm från lördag till tisdag samt på en informationskurs behandlat frågorna om avrustning, arbetslösheten, valarbetet samt folkenpöneringen. *Allmänna Kvinnoklubben*, den första socialdemokratiska kvinnosammanslutningen firade samtidigt sitt 40-årsjubileum med en fest vid vilken 7 av de första pionjärerna ännu voro med.

LÖSDRIVARLAGENS HISTORIA har kompletterats med ännu ett riksdagsbeslut, i det kamrarna bifal till fröken Hesselgrens och fru Nordgrens m. Heras motioner om skyndsamt förnyad omprövning ägande en utvidgad barn- och ungdomsvårdsåtgärdsstiftning, på det att vanligt ungdom upp till 21 år icke må behandlas enligt lösdrivarlag. Beslutet är glädjande.

Veckovisningen

Från Kreugers Biblisk historia. domäner.

Svartviksbukten.

— Nej, här uppe har vi inte haft någon glädje av koncernen. Överallt där Kreuger har köpt har de slagit igen och arbetet stannar av.

Det var en arbetare vid Nyhamns sulfittfabrik uppe i Sundsvallsdistriktet som med dessa ord sammanfattade sin redogörelse för industriens öden där uppe. Vart man såg denna mördande kalla marsdag, vars blåst kunde frysa ett hjärta till is, var det också öde och tyst. Vid Essviks sulfitt bolmade ännu skorstenen sin rök, men arbetarna hade samma

dag fått veta att driften skulle stoppa också där. Och sedan i söndags står Essvik lika stilla som grannfabriken.

— En sådan här miljonanläggning, tänk att den skall stå — på ett par timmar kunde allt vara i gång igen — Han ser med tillgivenhet på fabriken.

Ingenstans, inte i Stockholm, inte i Tyskland under de mest Kreuger-upplydda tiderna har jag någonsin mött Kreugers namn så allenaordan. (Forts. å sid. 6.)

Biblisk historia.

Det berättas om den berömda engelske kemisten Faraday en historia som i sig rymmer hela mänsklighetens. Han gjorde som bekant i början på förra århundradet epokgörande upptäckter om elektricitets väsen. Men på äldre dar förlorade han minnet av vad han upptäckte och började på nytt arbeta med samma problem, för att på nytt efter oändlig möda nå fram till slutsatser, vilka han uppnått långt tidigare.

Så gör också mänskligheten. Den gör upptäckter, den drar sina lärdomar, den anar sanningar som sedan totalt glömmas bort och på nytt med möda och lidanden måste förvärra.

Problemet om fred mellan folken, aktualiserat just nu i försöket att nå fram till en gemensam överenskommelse om nedrustning, är ett sådant problem som har en lång historia om lösningar, förlorade lösningar och nya försök igen.

I själva verket är det ett problem som är löst för flera tusen år sedan. Det är sant att man inte haft »ett standardmått för att mäta en motors motorstyrka, och därmed finna en tillfredsställande grundval för begränsningen av luftvapnet. Men i den mån problemet om avrustningen är problemet om sammanlevnaden mellan människor, så är det löst. Det skulle avrustningsdelegationerna strax upptäcka, om de ginge till mänsklighetens gamla urkunder.

Man har sökt underlätta den upptäckten för dem. När avrustningskonferensen samlades, tillställdes delegaterna var sitt häfte, ett slags Dagens lösen, med en sents ur bibeln för var dag i februari och mars. Den första var tagen ur profeten Esajas bok, det andra kapitlet och borden erinrat dem om att löftet om fred mellan folken uttalades redan för 2500 år sedan och givit dem en förmörmelse av det oerhörda sammanhang i vilket de stå. »Folken skola icke mer lyfta svärd mot varandra och icke mera lära sig att strida», heter det där.

Uppriktligt sagt är det föga troligt att delegaterna ge sig till att läsa ett bibel-språk varje morgon, de äro överhopade av förmånningar och råd, de leva i den beshade, spända atmosfären i Genève, nervösa av oron att inte kunna uppfylla sina regeringars direktiv att vakta deras nationallistiska intressen. Kanske Henderson läser sina språk, ty han är uppfostrad så, och han har det tillräckligt svårt för att behöva hjälp och fröst var han kan få den. — I så fall skall han bli erinrad om att hans fall är förutsett, hans svaghet genomskådad, och hans handlingsätt svårt till rätta för honom för artusenden sedan.

Bibels underbara förmåga att vara till lämplig på alla livets förhållanden i alla tider ha gångna släkter väl känt till och stundom missbrukat. Den är också väl utnyttjad av de bibelkunniga personer som satt samman det lilla häftet med sentsen. De äro icke särskilt arga mot delegaterna: »du skrymtare, tag först bort hjälmen (= kanoner, tanks, brandbomber) ur ditt eget öga, sedan må du se till att ta bort gränden ur din broders öga.

Och en annan dag hette det med Herrens profeters eget ord: *onska i förening med högtidsföresamlingar, sådant kan jag inte lida.*

Detta ord ur Johannes evangelium är tydligen menat som en karaktäristisk av konferensen: *dock funnos jämväl bland rådherrarna många som trodde på Honom, men för järsbernas skull ville de icke bekänna det, för att de icke skulle bli utstötta ur synagogen.* Eller: *kan väl en blind leda en blind? Falla de då icke båda i gropen?*

Anspelnigen på de interallerade skulderna är tydlig och lätt genomskådad i

det språk som valts för den 17 februari: *En man som lånade ut penningar, hade två gåldenerer. Den ene var skyldig honom 500 silverpenningar, den andre 50. Men då de icke kunde betala efterskänkte han skulden för dem båda. Vilken av dem kommer nu att älska honom mest? Simon svarade och sade: jag menar den åt vilken han efterskänkte mest. Då sade Han till honom: rätt dömdo du.*

Om denna historia trots detta ginge delegaterna förbi, kunde måhända ett ord ur den alltför välbekanta bönen Fader vår träffa dem i en öppen stund: »*förlåt oss våra skulder såsom och vi förlåta dem ossa skulderna.*»

Sannerligen, när man går igenom det lilla häftet, så undrar man om inte lilla och profeterna äro skrivna med hänsyn till avrustningskonferensen i Genève: *»ly med den dom varmed I dömen skolen I bliva dömda och med det mått som I mäta, skall och mätas åt Eders.* Detta ord medger intet undantag för en makt med stark härdordning, alla äro under samma vedergrällningen lag. Och det är ingen tid som förlora: *»Redan är yxan satt till roten på träden, så bliver då vart och ett träd som icke bär god frukt avvuggat och kastat i elden.* Detta ord står trotsigt mot den på konferensen ledande upplattningen att ett starkt försvar skyddar ett folk. Nej, säger bibeln, att bära god frukt skyddar ett folk. *»Bären då ock sådana frukt som tillhör brötningen.»*

Vad skulle de göra det? De oförbätterliga klara sig förtråffligt. De utan skrupler få en fördel framför dem som ha sådana. De ta utan vidrigt hem spelet. Och det är föga troligt att deras hårda och förvårdsliga hjärtan nå av den inifrånande och vemodiga frågan: *vad hjälper det en människa om hon vinner hela världen men tar skada till sin själ?*

Och den som har outförsäkliga coder och en förstklassig diplomatisk apparat med bulvaner och provokatorer, kan ta med nu varningsordet för den 24 februari: *sintet är förborgat som icke skall bli appenbarat och intet är fördolt som icke skall bliva känt.*

Alla dessa varnings- och hättningssrop stå där enkla och evigt tillämpliga mot virrvarret i Genève, de lysa över de tappationalistiska intressen. Kanske Henderson arbetet, över hoppet och missmodigheten. Kan man säga i någon korrespondens en bättre skildring än denna ur Galaterebrevet: *»ly hela lagens uppfyllelse ligger i ett enda budord, nämligen: älska din skalle din nås såsom dig själv. Men om I bitens inbördes och ären på varandra, så vill I se till att I icke bliven upplåta av varandra.»* Och detta till ären: *vad förlåthedens frukt kommer av en sådd i frid dem till det som hålla frida.*

Desa och de andra citaten vittna om vad människor vetat och glömt om tillvaron av en bjudande lag som härskar ovanför de korta, mänskliga avgränderna varav vår historia är sammansatt. Världshistorien tyckes bekräfta dess riktighet, få se om icke tidningarnas löpsedelsrubriker så småningom skola få lov att göra detsamma. *Devinez.*

Tidevarvets nr. 12 och 13 äro sammanslagna till ett dubbelnummer. Under påsveckan utkommer intet nr. av tidningen, utan nästa gång Tidevarvet kommer sina ärliga prenumeranter och läsare tillhanda bifal lördagen den 2 april. Red. ber att i detta sammanhang få erinra om kvartalsprenumerationens, som för expeditionsprenumerationens räkning bekvämlast sker pr. postgöro nr. 1544. Och så hoppas vi på återseende.

Den franska synpunkten.

Av Ulf Brandell.

Man bör icke föreställa sig, att den franska allmänheten svävar i någon inskränkt okunnighet om den häftiga kritik, som från skilda håll och utgångspunkter dirigeras mot Quay d'Orsay. Den utländska pressopinionen, hur obehaglig och hur besvärande den än kan förefalla, blir alltid oförfligt refererad, låt vara i regel med en blandning av ironi och vidlysig generositet. Även den breda publiteten — nära på alltför politiskt inklärad — är nog ganska väl på det klara med hur Frankrikes sk egentligen ligger till. Men sedan kan det ju hända att de franska tankebanorna äro så strikta och så enkelspåriga att de på linje väl blivit inkopplad det fordras en genomgående självrensanskan för att kunna växa om.

Det är emellertid en ständigt klagan att den politiska utlandspropagandan är illa skött och att det borde vara möjligt att förskaffa den franska ståndpunkten mera förståelse. Men det är inte så lätt att göra sig uppskattad, när den östlige grannen vråker ut alla sina ekonomiska och militära argument, som peka framåt mot något positivt och i allmänhet förufrågnigt, under det den franska politiken varit dömd att lida av det blanka nejsjägsandets impopularitet.

För att skaffa sig en föreställning om vad fransmännen — eller i varje fall flertalet av dem — egentligen tänka, så återkom det inte att läsa tidningar och expertutlåtanden, tvärtom, man kan då lätt råka på villospar. Ty åtminstone för närvarande är det en svindlande skillnad mellan vad nationen öppet deklarerar och vad den sedan innerst tänker, känner och förstår. När en tidning helt nyligen föreslog att uttalande skulle välsägna med massbroshyres ägande de tyska reparationsernas verkliga röst väckte initiativet sålunda ingen ankläng. Ty även om (Forts. å sid. 6.)

Gymnastundervisningen i en återvändsgränd.

Frågan om Gymnastiska Centralinstitutets omorganisation föreligger för andra gången i en kungl. proposition. Denna segslitna historia som under tjugo års tid varit föremål för oavbrutna utredningar — till antalet 6 — har hittills kostat oss i utredningsarbete bortåt 200,000 kronor, men ändå tycks årets förslag, byggt på 1931 års sakkunnigas betänkande efter riksdagens skrivelse i fjol, snarare ha fjärrmat än närmat den viktiga frågan från en antagbar lösning.

Tvärt emot den samlade medicinska sakkunnskapen föreslår Kungl. Maj: dels ett fortsatt sammankopplande av undervisningen för gymnastiklärare samt utbildningen av sjukgymnaster, dels betydligt ökade fordringar för de senare. Det är, för att citera en på området erfaren auktoritet, professor Patrik Haglund, ett samröre mellan två kulturuppgifter, som inte ha med varandra att göra, nämligen skollärautbildningen och sjukvårdareutbildningen. Professor Haglund, som i flera artiklar bl. a. i Fönstret och Svenska Läkartidningen angräpit den envishet, varmed frågan förhålas, föreslår som den enda radikala och lätt genomförda lösningen att de båda uppgifterna särskiljas och att man sedan överlämnar åt en handlingskraftig direktions och föreståndare att reformera Centralinstitutet efter tidens (Forts. å sid. 5.)

Läckt och hälsosamt är smörgåsbudet
UPLANDSKUBBEN
I hygienisk förpackning hos Eder handlande.
Undvik efterpandem!
Begär uttryckligen Uplandskubben!

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ: Elin Wagner, Elisabeth Tamm, Ada Nilsson, Honorine Hermelin.

REDAKTÖR: Carin Hermelin.

ANSVARIG UTGIVARE: Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag. Slussplan 1-3, 2 tr., Stockholm. Tel. N. 48 42, 182 43.

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh: Eva Andén. Herkulesgatan 14 (t. d. L. i. Vattug.). Tel. 75 75, 75 76 STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvssaker. Brottredningar och testamenter. Förvaltningsuppdrag. Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNSGATAN 6, STOCKHOLM Tel. Växel: M. 333 15.

LÄKARE

Införd genom Stockholms Läkarsällning.

Doktor Paul Frenckner

Oron, Näs- och Halsjukdomar. Odengatan 71, 5 tr. (Odenplan). Mottagn. vard. 3-4 e. till efter tel-anmälan Vasa 97 20.

DOKTOR BENGT BOYE

Eriksbergsgatan 1A, 4 tr. (börn. av Birger Jarlsgatan), Stockholm. Tel. N. 0200 116.

Invärtes- och psykiska sjukdomar

Spec. Hjärn- o. matsmältningssjukdomar Mottagningsst. vard. 4-5 samt efter översensk. pr. tel. Telefonst. helst 9-10.

Med. Dr. Jakob Mollerström

Invärtes-, apte. Lung- och Artnos- omdömsjukdomar. Mottagn. vard. 3-4 e. efter överenskommelse. T. Va. 33 09, Karlbergsväg. 10 (Odenplan)

Med. Dr. JOHN WÄSLUND

Kvinnosjukdomar och förlösningar. Mottagn. vard. 3-4 eller efter överenskommelse. Tel. Kh. 19 08. Norr Mälarsstrand 53 (ingång från John Ericssonsgatan).

Doktor K. A. Fries

MEDICO-ELEKTR. INSTITUTET, Nybrogatan 9. Tel. 746 87. Specialitet: Invärtes sjukdomar, led- och muskelsjukdomar (gikt och reumatism), nervvärk (ischias och ansiktsvärk), cirkulationsrubningar.

TANDLÄKARE

Tandläkare EMIL LINDBLADS PRIVATKLINIKER

Stockholms största och moderaste tandkliniker för alla samhällsklasser.

Östermalm: Kommandörsg. 16. Tel. 728 50, 728 70

Kungsholmen: Hantverkarg. 37, Tel. K. 37, K. 37 38 (Bastardgrändens v. Kungölmals Låroverk)

Mottagn. 8.30-9, 1.30-2, 6-7. Tandvård behandlas hela dagen 8-7 Lördagar stänges 4 (sommarmån. 2).

Kostnadsfri rådgivning. Endast exam. tandläkare.

24-timmars Ur!

PATENT Visa alltid 1-12. Vid tryck på kronan framspringer 13-24. För övrigt alla sorters ur, passande till presenter. ERNST LINDSTRÖM Nybrogatan 73, Stockholm. Tel. Ö. 44 77.

Den 19 mars 1932.

Det personliga ansvaret.

Tiden hungrar efter sensation. Och den synes få sitt lystmäte. Det ena blodramat avlöser det andra. — De döda må falla under en annan dom än de levandes. Men den storkapitalistiska företelse, som väckt världens beundran — så som endast rikedom kan — och som de senaste månaderna vacklat i sina grundvalar, har nu dragit uppmärksamheten till sig på ett sätt, att det ej kan förbigås. Vi tala icke om att det dess svenske upphovsman tagit sitt liv. Men hans verksamhet ger anledning till att besinna privatkapitalismens innebörd. Det är sällan denna tar sådant omfattning och därför kan få så överskådliga följder, som i detta fall. Men det har hänt och är påtagligen möjligt. När socialdemokraterna kalla borgarväldet av i dag svagt eller samvetslös, så är det verkligen förklarligt. Det enda de borgerliga ha att svara, är: »Bli inte lika oss, när ni komma till makten?»

Vi ha många lagar, som vi kunde vara av med, men vi behöve lagar efter tidens behov. Den fria företagsamheten är nödvändig, men den måste tjäna det allmänna. Kapital är nödvändigt, men ej som självändamål. Och det kan ej vara rimligt att en enda människa har obegränsad möjlighet att sätta världen i gungning och bringa kanske miljoner människor i fattigdom och elände. Begävrighet eller snille eller vad det kallas måste liksom kapital och företagsamhet ej få överskrida en viss marginal utan att tjäna det allmänna. Där behöves en moralisk utgångspunkt och begränsning. En skydds-lagstiftning för företagsamhet och snillen.

Hur än statsmän och finansmän

I en modern lägenhet är det icke något överflöd på utrymme. Just därför är den så välkommen

SINGER Lilla Elektriska

Liliesjöös

Parfumeri- och Sjukvårdsaffär STOCKHOLM

Butiker: Fridhemsgatan 16 — Tel. Kh. 59 82. Hantverkargatan 45 — Tel. Kh. 55 85. Sveavägen 109 — Tel. Va. 170 25. El. värmeuddar — Kattskinn — Kamelhärsartiklar — Urinbehållare — Sanitetsbyxor för damer — Allt i branschen.

Från riksdagsläktaren.

Onsdagen den 10 mars behandlades anslagen till sjätte huvudtiteln, kommunikationsdepartementet. Statusskottet, som velat öka anslaget segrade endast i ett fall, regeringsförslaget om 900 000 kr. till ödebyggsvägar ökades enligt utskottets förslag till jämna miljonen, en ökning alltså på 100 000 kronor. Socialdemokraterna hade begärt att anslaget skulle ökas till 2 miljoner, vilket dock avslogs, trots hr Roséns bevakande böner för ödemarkskottet som behövde vägarna och hr Walles' för de arbetslösa, som skulle behöva bygga dem. I alla övriga fall segrade regeringsförslagen. Finansministern lann sig föreläggna påpeka att det inte var av s. k. prestehänsyn, som han vid varje tillfälle understryker nödvändigheten av att spara. Staten måste ha tillgångar till sitt förfogande.

I Andra kammaren regerade Fabian Månsson hela förmiddagen med ord och åttioåttio som icke voro milda. Han hade tillsammans med hr Fredrik Ström och Branting ingivit en motion om framläggande för Nationernas förbunds råd av ett förslag till samarbete mellan den organiserade arbetarrörelsen och Nationernas förbund för skärpning av de i förbundskansen stadgade ekonomiska sanktionernas effektivitet, och fick i anledning härav tillfälle påpeka att det inte sitta i en regering eller i Nationernas förbund det är inte bara att ha en bra ändkorta att sitta på och sitta och sitta, utan att det också fordras initiativförmåga och handlingskraft. Att han icke nu fick alla socialdemokrater med sig för motionen tolkade han såsom ett bevis på att en enskild människa inte får lov att komma med en motion om den är aldrig så bra, utan det skall vara ett parti som skall göra det.

Socialdemokraterna gingo sedan så pass hårt åt varann att det hade blivit riskert otrygghet, om inte parledarna i det psykologiska ögonblicket kommit med den anmärkningen, att det socialdemokratiska partiet icke är det enda i Sverige, som har medlemmar som få ha och ha andra meningar än majoritetens, »och gud ske lov för det», sa han.

Motionen avslogs i Andra kammaren på middagen. I första kammaren kunde man först på kvällen övergå till frågan om Nationernas förbund och arbetarrörelsen. Hr Ström sade att N. F. får

bry sina hjärnor, hur ınvecklat världsmaskineriet blir och tekniken fullkommas, så hjälper det ändå inte. Människorna få antingen ta reson eller — gå under. Människorna kunna inte bryta lagen om orsak och verkan, således icke heller lida utvecklingen — som ett gammalt uttryck säger: motsols. Vi kunna föregå och föreskriva fredsvillkor och skadestånd m. m. Men det medför depression förr eller senare trots värdä spekulationer. Och förhållandena bli inte bättre, förrän vi inse, att det är det mest praktiska och det mest ekonomiska att bygga på en moralisk grundval och andliga värden. Därhän nå vi aldrig. Men vi ska komma ihåg, att bakom s. k. företag, banker, bolag m. m., stå människor. Det är tidens olycka, att den bortser från det personliga ansvaret. Livet är tillfälligt i denna värld. Det är nog många, som skulle önska att göra sina dagar kortare. Men då vi gå härifrån lämna vi efter oss följderom av våra gärningar. Skall en kommande tid kunna finna en bättre samhällsordning grundad på en sund utveckling, en tid med känsla för det personliga ansvaret?

icke vara endast ett känslu för årtigheter och middagar, utan varje betydelse. Om man ser på förhållandena — vad kan göras för att ge större effektivitet åt detsamma som fredsfaktor? Den enda väg att gå är att knyta vid den fredsoorganisation där verklig vilja finnes och där inga faktorer som paralyserar hela arbetet kan spela in. Var finns denna organisation? Arbetarrörelsen. När hr Lindhagen tio minuter i ett fick ordet passade han på att tala om att han frågat talmannen om det verkligen var meningen att ta upp detta viktiga ämne vid denna sena timme och av hr talmannens åxelyckning förställt att denna fråga hörde till de obetydligare i riksdagen som man önskar göra undan på några minuter.

Han hade aldrig varit riktigt nöjd med denna kristidsföretelse, utan hade hellre velat ha ett världsförbund.

När debatten vid kvällen på natten led mot sitt slut, voro de kammarledamöter som ännu icke gått hem och lagt sig till mycket dåligt humor. Hr Reuterskiöld mätte kammaren med stormsteg, som det hette i gamla romaner, och var gång han satte sig, fläkte han bonjourskörtan åt sigdorna med så kraftiga händer, att jag var säker om att den innan morgonen skulle flåkas i ryggen. Den höll.

Men motionen föll.

Statsutskottets utlåtande angående regering för budgetåret av utgifterna under riksstatsens fjärde huvudtitel, inbefattande anslagen till försvarsdepartementet var lördagen den 12 mars föremål för behandling i kamrarna. Finansministern lann det inte så angeläget att spara denna gången, som när det gällde sjukstugor, lasarett och ödemarksvägar, vilket ju skulle varit enbart glädjande för oss alla att finna — om det bara betytt att vi nu fått mer i rikskassan än förra gången. Som det dock icke betydde. Vi äro alltiång lika fattiga och då kan det ju inte vara annat än förstördigt det hr Nilsson i Malmö sade när han talade för den socialdemokratiska motionen, i vilken det föreslåg en nedprutning på anslaget av 1,800 000 kronor. I en tid då mångtående lida nöd och många se sin existens hotad, varför skulle försvarsorganisationen få arbeta obeförd härav? Varför skall den icke påminnas om att arbeta efter starkt begränsade tillgångar?

Finansministern förklarade då, att han inte kunde gå längre i sparsamhet, när det gällde så vitala intressen, medan hr Wennerström pekade på de radikala besparingar England genomfört i sitt försvarsväsende såsom ett efterföljningsvärt exempel.

Ett exempel som regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen dock voro okänsliga för. Motionen om 1,800 000 kronors-besparingar avslogs. Tron på militärväsendets lyckobringande möjligheter är fast rotad i den svenska riksdagen. Sedan man konstaterat detta, var det därför nästan som det ljusnat lite under glaskupolen över kammaren, när hr Olof Olsson utlade sin upplattning om den frivilliga skytterörelsen då anslaget till skyttet behandlades. Talaren erinrade om att när han 1912 kom med i riksdagsarbetet voterades det inte ens om detta anslag. Man bara slog till. 1919 voterades det första gången och sen dess har skytteanslagets anhängare haft det rätt bekymmersamt. Det kommer så många näringsägna frågor numera. Under dessa år har det utbetalats 18 000 000 kronor i anslag till skytterörelsen. Vad får vi i utbyte för dessa 18 miljoner? Skytterörelsen är inget vitalt intresse. Skytteväsendet är en idrottsrörelse och ett söndagsnöje för en del folk. Skall det ha

Den anfallna folkhögskolan

får försvar från folkhögskoleinspektören.

När Norrbottens-Kurirens beskyllningar mot Sunderbyns folkhögskola för bolsjeviker, frissnada och pacifistiska m. fl. dåliga tendenser, i januari började publiceras i en del aggressivt hållna artiklar, vände sig den anfallda folkhögskolan till länsstyrelsen med en begäran om opartisk undersökning av förhållandena vid skolan. Länsstyrelsen lät framställningen gå vidare till stats folkhögskoleinspektör, rektor E. Ingers, som nu i sin tur besvarat densamma med att en undersökning är överflödig. Ur folkhögskoleinspektörens skrivelse anför vi följande, som utöver tvivel kommer att intressera de av Tidevarvet läsare, vilka ännu ha Norrbottens-Kurirens orimliga beskyllningar i friskt minne.

När jag anser ett ingripande, sådant av styrelsen önskas, icke motiverat genom hindnens obeskäde påstående, skriver rektor Ingers, är det icke minst därför, att jag på grund av mångårig bekantskap med folkhögskolans i Sunderby rektor och lärare själv är fullt övertygad om det grundlösa och överdriftliga i beskyllningarna mot dessa för politisk agitacion. I fråga om en folkhögskollärares yttrandefrihet inom detta område lämnar stadsraden för folkhögskolan vissa föreskrifter.

»Det är, heter det, folkhögskolans uppgitt att söka utbildna sina elever till ansvarskännande och självständiga personligheter men icke att påtrycka dem någon viss åskådning i politiska eller religiösa frågor. Såväl i sin undervisning som då han eljes uttalar sig inför eleverna i sådana frågor, må läraren vinnlagga sig om att låta olika synpunkter komma till sin rätt och, där han giver uttryck åt sin egen mening, lågga sig mottvilligt samt visa tillbörlig grannlaghet och fördagsamhet genomtänklighets.»

Dessa och inga andra regulativ är det en folkhögskollärare har att följa vid behandling av frågor av nyssnämnd art. I Sunderby fått från folkhögskolan i jag har aldrig det intrycket, att vare sig rektor eller lärare visat bristande omdöme ifråga om sin skyldighet i dessa stycken, sular rektor Ingers. Förvisso skulle ej heller en undersökning, sådan som nu begärs, komma till något annat resultat.

anslag bör det vara i sammanhang med idrottsrörelsen.

Till socialdemokraternas avslagsyrkanden anslöt sig i Första kammaren bl. a. örken Hesselgren och hr Holmgren i Stockholm och hr Johansson-Dahr. Så långt var allt gott och väl, men vid voteringen utgjöf 72 röster, mot 49, för anslagetts beviljande. Vid namnuppräknningen blev det nog en hel del överraskningar för många av oss och man måste fråga sig om »sommiga» möjligen reflektera på försvarsminstrepartijön nästa gång den blir ledig.

I Andra kammaren bifölls däremot avslagsreservationen med 82 röster mot 79. Skytteanslaget går alltså till gemensam votering.

Elsa Svartengren.

Miniaturer

INGEBORG ANDREASSEN-LINDBORG LISA BIANCHINI MATTIS GRUNDELL SIRI DERKERT SIGNE HALLSTRÖM ELSA ERICSON FANNY HELM ANNA SCHWAB I Galleri Modern Vardagar 10-6. Söndagar 1-5.

Ni misslyckas

aldrig om Ni svr Edra kläder efter våra mönster. Tyger klipplas, passas och träcklas. Välgjort arbete garanteras! MÖNSTERAFFÄREN »ELIT» Hantverkargatan 54 Södermannagatan 19 K. 25 04 — Sg. 153 25.

Bagarstugan

HORN SGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00 FOLKUNGAGATAN 65 • „ 73 37 GOTGATAN 52 • „ 333 09

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA BANK DEPOSITIONS- KAPITAL- & SPARKASSERÄKNING mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Håll hembiträdets yrke högt!

När motionerna angående förbättrande — d. v. s. först och främst utredning — av hembiträdenas arbetsförhållanden och utbildningsmöjligheter (väckta i båda kamrarna av herr P. A. Hansson, Möller m. fl.) ifjor blevo avslagna av riksdagen, framgick av både utskottets och kamrarnas yttranden, att man var enig med motionärerna om den stora betydelse för det husliga arbetets höjande som ligger i en lätt åtkomlig och ändamålsenlig utbildning. Motionärerna ha också i år återkommit med två motioner, dels en som tar sikte på ett allmänt förbättrande av den husliga arbetskraftens ställning, dels en, som arbetslärer om utredning angående ett bättre ordnande av utbildningen. Motionärerna framhålla, utan att uppdraga några riktlinjer för hur denna utbildningsverksamhet borde anordnas, att möjligheterna ännu är otillräckliga och inte alltså anpassade för det blivande yrket.

Skolöverstyrelsen, som fått förslagen på remiss från utskottet har nu verkställt en undersökning över vad som finns av utbildningsmöjligheter för husligt yrkesarbete och kommit till det resultatet, att om tillräckliga medel ställas till förfogande, tycks motionärernas krav utan svårighet kunna tillgodoses inom ramen för den statsunderstödda yrkesundervisning som redan finns.

Överstyrelsens undersökning visar att de kursor där undervisningen är koncentrerad till en kortare tid med högfrekvent timantal i allmänhet tycks vara lämpligare just för hembiträdesutbildningen, både genom den tid som sparas och genom att denna form bättre motsvarar det kommande yrkeslivets krav. De kommunala lärlingskolorna och lärlingskurserna liksom de yrkesbestämda högre folk-

skolorna med husligt arbete, tyckas sålunda ha mindre betydelse för hembiträdesutbildningen — givetvis med flera undantag — än en hel del enskilda skolor och även vissa kommunala skolor, där undervisningen är mera koncentrerad.

Av skolöverstyrelsens redogörelse framgår att det redan finns 24 statsunderstödda enskilda husmoders- och hushållsskolor på olika platser i landet, varifrån en tillämplig stor procent av eleverna efter erhållit avvägsbetyg utgått som hembiträden eller ägnat sig åt annat husligt förvärsarbete; ett trettioåttal kommunala skolor för yrkesutbildning i husligt arbete samt elva yrkesbestämda högre folkskolor med husligt arbete som yrkesämne.

Enligt skolöverstyrelsens mening skulle alltså utbildningstillfällena vara ganska rikliga, i varje fall betydligt bättre än motionärerna tänkt sig. Många förbittringar i fråga om arbetsorganisation återstår dock att genomföra, flera skolor äro nödvändiga och framförallt är det av största vikt att det ekonomiska stödet från staten inte försvagas och att stipendiemöjligheterna bibehållas oinskränkta, så att också mindre bemedlade tilltråde till kurserna.

Överstyrelsen håller fullkomligt med motionärerna om att det är synnerligen viktigt för hela yrkets höjande att det finns god utbildningsmöjligheter. Den framhåller också att både arbetsgivarna och de husligt anställda själva måste lära sig första behovet av en grundlig utbildning inom detta yrke.

Utän tvivel är detta, inte minst under nuvarande förhållanden på arbetsmarknaden, en fråga av stor både praktisk och principiell betydelse.

Gengångare.

Av ARTUR MOLLER.

Efter premiären på »Cants» skrev en kritiker om de Wahls Henrik VIII att det var svårt att förstå hur denna rullande tunna, denna dyster och slappa figur med komisk ansträngning kunde injaga skräck.

Med vilken förundran skulle inte en samtida till denne monark, som tog sex gemått och försvårade de sju sakramenten på latin, ha låst en sådan reflexion! Anna Boleyns och Katarina Howards vänner aktade sig nog att skratta åt Henrik så att det bördes! Han var kung — det säger allt. Hundratals mycket enfaltiga och löjliga individer ha av samma skäl varit omgivna av samma nimbus.

Och att den mentalitet på vilken den vilade är långtifrån utrotad om en undermeridier, det visar ju det naiva och påflugna intresse för kungliga personers privatangelägenheter som en del illustrerade veckotidningar underblåsa utan att väcka annat än rent privat åttöje.

Vid de tillfällen då Alfonso XIII gjort vårt land den åran sprades det heller inte på dityramber över den kungliga charmören. Hans leende — med läderadade läppar tänja över rovdjurstränderna, den habsburgska galoschökens, stel och tom blick — var oeromständligt etc.

Av någon anledning ha jesuiterna, som inte svika sina traditioner, nu funnit konjunkturen lämpliga för att söka restaurera monarkien och i Alfonso spår åter draga in på Pyreneiska halvön, som har så många minnen av deras välsegsbringande verksamhet. Det föreligger knapp sannolikt att exmonarken själv, en titling av den gamla franska kungäkt som »ingenting fört och ingenting glömt» skulle stå allettets främmande för dessa planer.

Överstinnan Gabrielle Ringertz, som länge varit bosatt i Spanien och gjort sig känd genom boken »Från min balkong» har i Sydsvenska Dagbladet publicerat en starkt belysande artikel om »Tjusarkungen som förlorade sin tron». Att flera av de karaktäristiska dragen äro hämtade från den landsförvirre Blasco Ibañez, ibland kallad Spaniens Zola, förringar knapp deras värde, då de inte kunnat vederläggas, utan fastmera bekräftar av senare undersökningar.

I starkaste sammandrag vill jag här återge ett par av dessa fakta, till benäget begrundande för monarkiens svurna underare. Alfonso XIII älskade att tillbringa sommaren på slottet Miramar vid San Sebastian, inte bara för spelbankens skull utan också för de amerikanska militärernas, vilkas ståtliga lustsjakter han alltid med nöje såg inlöpa i hamnen. Han tog emot dem som personliga vänner — och utnyttjade deras svärmeri för kunglighet och nådevederlåtelse att grundlägga sin stora privatförmögenhet.

Han tyckte också om att kalla sig »Spaniens störste soldat». Självt dock han vederligen inte i några förtägl men däremot gjorde han gärna utan sakkunnigas hjälp upp planer, som ledde till katastrofer för hans egen trupper. Under fjorton år stodo 100,000 till 120,000 spanjorer i Marocco mot 8,000—10,000 rifbakaber utan att kunna betvinga dem. Efter det förkrossande nederlaget vid Annual sköts naturligtvis skulden på att förlora. Det ledde emellertid till att parlamentet utsåg en kommission för att undersöka orsakerna till katastrofen — för första gången i Spaniens historia ställdes officerare inför en civilt domstol. Bland andra papper som föllö i kommissionens händer luvnos även brev från monarken: »Bry er inte om vad krigsministern säger, han är en ännå! Gör som jag befaller!»

Nu kunde endast en statskupp rädda situationen. Primo de Rivera satte i gång den katalonska resningen, den rapport som avgetts om nederlaget undskaffades i förvirringen, diktaturen genomför-

des, tusentals officerare och soldater tystades effektivt genom att inneslutas i fångelser.

Men Alfonso glömde heller inte att han beklädde posten som katolicismens allra kristligaste majestät. Han hade börjat kriget för att komma åt Rifgruvorna. Men vid sitt besök hos påven förklarade han att det var för att plantera koret på Afrikas jord!

För de spanska soldaterna lär dock denna vackra grek ha blivit ödesdiger. När kablerna inte kunde blika med det Spanien som andra länder skulle respektera deras religionsfrihet, utkom kampen karaktären av ett »heltigt krig», d. v. s. fanatismen och grymheten fördubblades.

Det är en lätt och tacksam uppgift att häna den moderna demokratis oarter. Streberthum, parvenylasoner, partitänkan- de höra till de mest i ögonen fallande, även om de frodats under andra styrelseformer. Den gamla paradeoxystyrelsen och pratvarnen Shaw inkasserade en världsuccé med sin quadrimatrisiska lovsång till den kloke, fine och viljestarke monarken, vilken leder ministrarnas hjärtan såsom vattubäckar. Det är bara synd att sådana typer som kung Magnus ha varit så sällsynta på tronen.

Ett mycket stort antal ha, som Ibañez säger om Alfons XIII, betraktat sitt land som en låda tensidatör.

Den barnliga inbilskeheten, närd av hovets och pressens snickeri, har förbivitt ett grunddrag i deras kynne. Det klassiska exemplet i modern tid väl jag kejsar Wilhelm II. Man fick nyligen veta, att när han ansåg sig böra vara »kuning Nicker» för japanernas anfallsplaner skedde det med orden: Signal från amiralen över Atlanten till amiralen över Stilla havet!

Det finns dock en mycket beaktansvärd skillnad mellan en sadist eller en imbecil på tronen och en sådan herre som president eller chef för en ministär: i senare fallet blir han utsatt för en skarp offentlig kontroll och tillämplig snar skild från makten.

Restaurang Port Arthur
Blekningegatan 40
Telefon Söder 34784
Bra matställe

Hällström, frökarna Ingrid Söderlund och Amelie Andersson samt fruarna Elsa Thyssell, Lizzie Grönwald och Hedvig Tengzellius. Styrelsesuppleanter fru Alfhild Claesson och fröken Anna Holmberg. Till revisorer valdes fru Ingeborg Sörin och fröken Greta Ringvist med till. mag. fröken Thyra Sylwan som suppleant. Därefter lämnade fru Hilma Hällström en redogörelse för centralstyrelsens förhandlingar i Stockholm den 9—10 januari.

Mötets senare del upptogs av ett av landsbövingskan fru Ellen Hagen, Stockholm, hållet utomordentligt intressant föredrag om »Fransk mentalitet inför nedrustningen», som med spänd uppmärksamhet åhördes av den mycket tillräkta publiken, som till sist platsa fylde lokalen. Efter föredraget följde en livlig diskussion.

B. O.

Eksjö-klubben av Svenska Kvinnors Vänsterförbund firade den 9—10 mars sin 10-åriga tillvaro. Till föredragsållare vid högtiden hade kallats fru Ellen Hagen, som första kvällen höll ett offentligt föredrag för en ganska talrik publik över ämnet: »Fred och samförstånd — tidens krav».

Den 10 mars hade klubben anordnat samkväm och inbjudit alla kvinnliga medlemmar i Frisnåden föreningen och Frisnådens ungdomsföreningen samt en och annan utomstående intresserad. Det blev en verklig generalinmarsch av frisnådens kvinnor i Eksjö. Ett femtiotal hade funnits sig, stämningen var den allra bästa. Ellen Hagen höll föredrag över ämnet: »Vunna mål och nya», kaffe serverades, tall hölles, det hurrades och sjöngs. I ett varm hjärtat och spirituellt anförande hyllades klubbens ordförande, fru Helga Sjöstrand, som under alla år hållit klubben samman, öppnat sitt hem för dess sammanträdanden och utrotligt arbetat för Vänsterförbundets idéer. Som sista punkt på programmet diskuterades efter inledning av Ellen Hagen — »Gitt kvinnans arbete utom hemmet». Diskussionen var synnerligen livlig och givande. — En så god stämning och så stort gemensamt intresse som kom till synes vid denna fest bidrar gott för kvinnornas framtida gemenskap arbete.

M. J.

Diskussionsämnet vid Föräldrådets februari-sammanträde var Skolans arbetslid. Förslaget framlades att framskjuta arbetsdagen början från den numera vanliga ung. kl. 8 till kl. 9 (för barnrättsgården och ev. småskolan ännu något senare). Förslaget vann också anslutning från ledande skolmäns sida.

Arbetslidens längd behövs samtidigt förkortas. 5 till 6 timmar bör vara maximum av obligatorisk arbetstid för barn och ungdom. Genom att förlägga själva arbetet till skolan — med betydande minskning av förhöret — vinnas både tid och ett bättre arbetsresultat.

Möjligheten av att med en sålunda förkortad arbetstid likväl vinna goda, ja, bättre resultat, sammanhängande främst med de bättre arbetsmetoderna: självverksamheten och koncentrationen, samt med den ofantligt goda sin intresse och verklig behovstillfredsställelse på i människonaturens hela fysiska och psykiska hushållning. Trötthet och tråkighet, skolans gissel, försvinna härmed också. Den harmoniska utvecklingen kan förverkligas.

”Det friska modets förmåga“

— Jag tror det finns en hel hög människor som skulle vara intresserade av kvinnosaken, om de inte hade den föreställningen, att det är så svårt att sätta sig i en och följa frågorna, säger fru Hilma Sachs, en av de trognaste och tappreste förkämpar för både kvinnosak och annan rättvisa, som kunna ställas upp som förebild för andra. Fru Sachs har i dagarna firat sin sjuttiofemårsdag i Stockholm och vill den lilla födelsegästinterviun hon därvid bevilljar Tideoveret kommer talet också in på denna tidnings uppgifter bl. a. i kvinnosakens tjänst.

— Jag tycker Tideoverets stora förtjänst är att den på samma gång kan tillfredsställa dem, som äro införståta i kvinnofrågan och dem, som ännu inte äro mera börde vara det, säger fru Sachs. Man behöver t. ex. bara följa med Vad har hämt? — denna lilla enkla uppställning, för att känna sitt samvete lättat över vad man inte själv letat upp i tidningarna. Men vad jag tycker särskilt mycket om hos Tideoveret är den levande anda som besjalar den, i vad som är viktigt för kvinnorna. — En del av dess styrka ligger också i att kvinnosaken konsekvent sammanställs med fredssaken. Det är det enda riktiga. Dessa båda frågor sammanhållas så nära att arbetet för den ena ingenting vore utan den andra.

Jag skulle vilja säga, slutar fru Sachs, att när någon sida av kvinnosaken kommer upp och man väntar på Tideoverets ord i den och det kommer — då känner man sig aldrig besviken. Och det vill inte säga litet!

men varit oss en glädje att få notaga.

Sörfors d. 6/3 1932.
Till Tideoveret.
Framför mig ligger Tideoveret för d. 5 mars nr 10. I söndagens stillet och frid har jag läst nämnda nummer ord för ord. Jag har suttit på riksdagsläktären och sett på hr Lindhagens och mitt hjärta älskar honom. Jag har varit i Genève med Anna T. Nilsson. Jag tycker om hela innehållet men när jag läste: »Den magra och modiga tidningen», för jag upp och grep till pennan. Jag är endast en enkel bondustru, som går i min la'gård var eviga dag och mjölkar mina kor och sköter om mina kalvar, grisar och får, men nu måste jag ändock slåta i verket en länge närd önskan att tacka Tideoveret för allt den ger mig; för hopp och mod att fortfarande, trots allt, tro på det goda. Ber att av fullaste hjärta få instämma i de orden: »att av alla digra pressalster inte ett enda som verkar viljörande och uppriskande utom just Tideoveret. Jag blir så trevligt och stimulerande arg och samtidigt börjar jag hoppas på människligheten igen. Man blir värd — trots allt elände — mer än halmröst — en olivkvist.» Tack, tack för allt, allt!
Marta Trollin.

En affärsman i Stockholm skriver:
Till Tideoverets redaktion.
Omkring ett halvt år har jag regelbundet läst Eder tidning och i så hög grad föngslats av dess innehåll, att jag med spänning väntar på varje nytt nummer. Ni ha gått till strid emot många för mig påtagliga brister i individens, samhallets och folkens liv och jag beundrar den

HOLMIA
SVEAVAGEN 51, STOCKHOLM
Tel. Norr 536 90, växel.

OLYCKSFALL- OCH SJUK-, INBROTTS-, ANSVARIGHETS-
med flera slag av försäkringar
Generalagentur i Stockholm:
SCHREWELIUS BYRÅ
Bilger Jaktgatan 33 (Eggetvektsgatan).
Tel. 145 55.

optimism, oförskräckthet och frigjordhet från frånga synpunkter, som i allmänhet kommer till synes i tidningen. Visserligen är jag ej i stånd att bedöma den praktiska genomförbarheten av en del förslag, men jag tror på det friska modets och den goda viljans förmåga att åstadkomma goda resultat och jag önskar Er därför med full tillförsäkt:
»Lycka till i fortsättningen!»
Eder förbunds Eder P. Källman.

”BORTA BRA”
Dir. S.A.R.A.
REISEN
om man bor på Skeppsbron 12—14.
Stockholms modernaste hotell. Rum från 6: 50.

Vandrarrens aftonsång

Av KLARA JOHANSON.

1776.

Aldrig har en guldblad september föddat så festligt fullt över Ilmenaus höjder som den gången, aldrig har den dragit så förklarande ljuslinjer kring bergens silhuetter som då. Det var en dag bestäm'd att frälzas ur solvarmens ändlösa flykt, upp i lysande och stilla oförgånglighet.

På Kichelhahn, traktens högsta plåtå, i den omåladade jaktaviljongen, just så praktfull och komfortabel som en gammal vedbod, hade denna dags behärska inrättat sitt residens. Den vidfråa ensamheten i de tysta viddernas himmelsglans ville han anropa om bot för åklett nerifrån staden, denna förmenta lantliga oskul'd, i vilken han (rysande) upptäckt det inferno av smuts och jämmer och ohjälplig virrighet som bygges överallt där människor flocka sig. Farväl, o värld, på en stund! Giv ljus, giv renhet, natur, du godhetsrika moder.

På uppgången hade han sträckt sig med en andaktstund i grottan under Hermandstein. I klippväggen stod ännu, så skarpt som hade det huggits i går, det S hans mejel format för fyra år sedan, och nu berättade han för den osynliga följeslagerskan på hans pilgrimsvandring hur han »kyssat det om och om igen, så att porfyren utandades hela sin jorddoft för att äminstone på sitt sätt svara mig». Och hur han tackat gudomen som ändrat och makat så mycket på honom men annat honom att behålla dessa berg och hennes kärlek.

Allt varmare skimrade aftonen genom de fönerlösa gluggarnas vidöppna brådluckor. De hänglinda timmarnas rikedom flöt samman med denna djupnande glansrymd av skylös renhet. Han önskade att alla hans tankar för i dag hade varit uppskrivna — »det finns bra saker däribland». Nu blev det för sent. Ingenting gnistrade och blänkade mera, ingenting stack av och gjorde sig märkvärdigt. Var skulle orden söka fäste i denna mitt strålände oändlighet?

Han avbröt brevet och steg ut på baken för att följa solen sista stråckan. Det blev inget galafyrverkeri med bengaliska blöxtens och stottsbrands effekter. Medan glöddströmmen slocknade över de borersta åsarna sträckte sig himmel och jord, hela den storbrygga nejden med sina mjuka, klara massor »så ren och lugn» — kom det för honom — och så ointressant som en stor och skön själ när den mår som bäst.

En sådan afton skulle Werther kastat sig raklång i gräset och stammat saliga dityramber upp mot den kristalliska stjärnskygningen. En sådan afton skulle magister Faust från sluttningens rand brett ut armarna efter den vikande solen och genomskurit rymdens frid med sin tränads förtvivlade rop:

O, dass kein Flügel mich vom Boden hebt! — Men denna stora och sköna själ, i vilken rymdes både Werther och Faust och en som höll dem bägge i tukt, stod tyst inför viddernas tystnad.

Då talade kvällen, då tonade landska-

pet, då samlades bergens sakta böljerytm och de nattstilla skogsbarnans andning till en liten visa, en melodisk fläkt bara, nästan en sång utan ord.

Någon timme senare bullrade spikbeslagna sulor i jaktaviljongens trappa, ej olik stegen till en höskeule. Det var stadsbudet som kom med beställd proviant från Ilmenau och posten från Weimar till geheimerådet.

Geheimerådet låg på golvet och sov som en tröttkörd soldat. I det kala rummets dunkel darrade en vit glans. Det var fullmånen som hängde över en bergskam. Budet från staden varseblev ju inte att på vägen intill en av gluggarna låste den hädangångna dagens epitafium. Där stod skrivet:

Über allen Gipfeln
Ist Ruh';
In allen Wipfeln
Spürest du
Kaum einen Hauch.
Die Vögel schweigen im Walde.
Warte nur: Balde
Ruhest du auch.

Den 6 september 1780 var alltså Kichelhahn världens högsta punkt. Ur den förlägnen roccosns tidevarv stack den upp genom främmande, kommande sekler och fångade glimten av ett okänt ljus.

1831.

Ar efter år sågo de varandra åter, Goethe och Ilmenau. Varje gång kom han förändrad, äldre, hårdare i skalet, riktad mot ny besk livskunskap och befäst i medvetandet av sin upphöjda och ansvarfulla ensamhet.

Ruset av det första mötets sötna svalande till en klarsynt förtrohet, blandad med välvilja, bekvämlighet och prosa. Landskapet blev ett föremål för administrativa åtgärder och vetenskaplig undersökning, bergen malmfyndigheter och geologiska elementarböcker, skogarna forstrevir. Omkänd (och med en lätt suck av pietetsfull saknad) mindes han den unge dären i Wertherfrack som en gång mellan dessa höjder hade sjungit sin värliga stormsång om »Rastlose Liebes» och som kunde svärma bort en hel lång arbetsdag med en verusump som resultat. Han instalade sig att byggen bjöd honom en ge-dignare och sannare art av poesi nu då han såg den i genomskränning, utan att blandas av yttliga pittoreska egenskaper.

I själva verket höll han på att bli sjuk av bortglängtan till nya himmelsdagar och en främmande värld, av hemlängtan till ungdom, frihet och konstnärliv. »Kennet du das Land...» Han fick ingen ro för Mignons siren sång. Ilmenau greps av rädslös bestörtning när ryktet nådde dit att geheimerådets von Goethe hade rymt till det rövarland Italien. Några försämlningar visste man inte av. Om han lämnade sig tillbaka var väl ovist.

Han kom tillbaka, men i Ilmenau blev han hädanefter en sällsynt gäst. Han upphörde icke att intressera sig för gruvin-dustrin som han själv saft i gång, men många södersmen solminnen måste han

gnugga ur ögonen innan han åter kunde finna en smula behag i denna gyttiga, barbariskt gestaltlösa landsända, tryckt av blygrå kimmeriska skyar...

En dag mot slutet av augusti 1831 stannade den gamle excellensens eskipage framför hotell Löwe. Barnen i Ilmenau hade aldrig sett honom förr, så länge hade han varit borta. Nu kom han för att gömma sig undan de uppskåkande festligheter som brukade förknippas med hans föreläsning, vilken på senare åren utvecklad till en internationell högtid — här blev det väl inte värre än en missingshyllning av stadsmusiken och vitkallda Ehrenjungfruens deklamerande poem. Sonsönerna, Walter och Wölchen, hade fått följa med. Som ett par små bortsökta lördar sågo de ut i sina Byggnostkymer.

Han var i dessa dagar så känsligt tillgänglig, så blid och melankolisk som man kan bli i ferien efter ett fullbordat stort arbete. Sin levnads »Hauptgeschäfts» hade han äntligen fått färdigt: Faustmanuskriptet var inlagt i arkivskåpet, försorgat som ett testamente, och nu återstod honom bara att ta farväl av sin ungdoms berg och av sommaren.

Han hörd sig upp om det fanns någon bekväm körväg uppåt Kichelhahn. Ju då, en ypperlig chaussé förde till jaktstället Gabelbach, och därifrån var stigningen lätt och kort. Alltså för en strålande morgon i sin droskat ut honom lindallén. »Den har artat sig bra», sade han till sin adjutant, Rentammann Mahr, »jag var med om att plantera den för femti år sedan». Den breda skogskantade chaussén vann hans högsta gillande. »På min fids tog man sig nått och jämt fram till fots. Visserligen hade man också ben till det...

Beskäftigt vördsamt följde herr Mahr excellensens uppför jaktaviljongens besväriga trappa och stog upp luckorna i alla väderstreck för den festligt högljåda dagen. Han kände sig som ciceron i ett museum, där dock ingenting fanns att se mer än några blyersträder på väggen, skyddade av en glasplåt. Där framför blev den gamle stående.

Warte nur: Balde
Ruhest du auch.

Följeslagaren såg tårar glittra i de bruna kindernas föröd, och han trodde att ättfärvåringens svärmoderit erinrades om sin förestående begravning. Men sannolikt var det glansen av en ungdomsdag på höjderna som efter ett halvt århundrade bröt fram och bländade dessa lyckliga ögon.

Det var det sista stora symboliska ögonblicket. Ur konstnärlig synpunkt var hans levnad till ända, och från Kichelhahn tycks vägen bära rakt ner i den furstliga gravkyrkan.

(Ur essayboken *Det speglade livet*, Wahlström & Widstrand 1926.)

ANDRA KRISTI SCIENTISTKYRKA
STOCKHOLM
tillkännagivare härmed ett föredrag över
CHRISTIAN SCIENCE
benämnt
Christian Science: The Religion of Joy
(Kristen Vetenskap: Glädjens Religion)
av
JUDGE SAMUEL W. GREENE, C. S. B.
från Chicago, Ill., U. S. A.
Member of the Board of Lecturership
of The Mother Church, The First
Church of Christ, Scientist,
in Boston, Massachusetts.

AUDITORIUM
Måndagen den 4 april 1932 kl. 7.30
e. m. precis. På engelska språket.
Föredraget uppläses i svensk översättning kl. 9 e. m. precis.
Dörrarna öppnas kl. 7 e. m.
Allmänheten inbjudes.
Tillträdet är fritt och utan inträdeskort.
This is an announcement from Lecture on Christian Science, Monday, April 4th 1932 at 7.30 p. m. in English, at 9 p. m. in Swedish translation.

Musikens etiska betydelse.

Ur en artikel av Viktor Kuhr, Professor i filosofi vid Köpenhamns universitet.

»Den man som icke har musik i själen och icke rörs av milda toners samklang, är skapt till svek och rovt och listig lömskhet, hans tanke kröker sig så svart som natten, hans lust är mörk som Erebus. Låt aldrig en sådan man få tilltro.»

»Musikens Ethiska Betydning» av Viktor Kuhr, Nord. Tidskr. 1931, översättning av Julia von Sneidern.

Denna tanke om en inre förbindelse mellan en människas moralitet och hennes sinne för musik, som har fått sitt uttryck i Lorenzo's berömda republik i Shakespeares »Köpmannen i Venedig» är i själva verket av gammalt datum. Allredan i forntiden — ja, kanske just då — har den spelat en framstående roll och under medeltiden kom den fram gång på gång.

Det är också bekant vilken makt Luther tillskriver tonerna för att rena och förädlade sinnet, tröst och styrka — ja, ibland rent av bota, helbräddagöra; näst efter teologien fick den ingen »konst» han sätter så högt i ära som musiken. Till stöd härfor hänvisar Luther till verkan av Davids harposel på Sauls förmörkade sinne, men först och främst har han så ofta i sitt eget själsliv erfarit tonernas vederkvickande och lugnande inflytande.

Under ingen annan tid och inom intet annat folk har emellertid det musikaliska intresset varit så övervägande etiskt orienterat som hos de gamla grekerna. Och i noggrant sammanhang härmed, musikens centrala betydelse i *upfostran* blivit så principiellt och systematiskt fastslagen och så minutöst — i de minsta detaljer — genomtänkt och utnyttjad.

Grekernas uppfattning om de olika tonarternas inverkan på sinnet.

En så utformad lära om musikens kraftiga, fint nyanserade och säkert beräknliga verkningar till det goda och till det onda, måste naturligtvis ha avgörande och vidsträckt konsekvenser av social och pedagogisk art. Därför se vi också de stora grekiska filosoferna, som ju över huvud taget var benägna att anlägga etiska, sociala och pedagogiska synpunkter på konsten, i sin lära om staten underkasta musikutövandet ingående diskussioner. Sålunda uppräknar Platon (i 3:dje boken om »Staten») en rad tonarter, som måste förkastas vid upfostran, aningen för att de uttryckte och därvid alltså meddelade åhöraren och den utövande klagande stämningar och därför var onyttiga; eller för att de uttryckte (och därigenom alltså befordrade) veklighet och lättja och därför var oanvändbara för krigare. Över huvud taget ville han såsom användbara endast erkänna två tonarter, av vilka den ena sätterbildar manlighet och ståndaktighet i krigets påtvingna faror, den andra självbehärskning och resignation i fredens frivilliga värv.

Hos Aristoteles finner vi (i hans »Statslära», 8:de boken) i huvudsak alldeles samma uppfattning. Men han gör ett tillägg, som till gengäld är av största betydelse och intresse. I motsats till Platon låter han samtliga tonarter komma till användning.

Likvisst icke alla direkt med tanke på en egentligen uppfostrande, positivt »mittande» verkan. Sådana tonarter, vilkas själsliga och moraliska innehåll man ej kan önska övertöfda till åhöraren, vill man tvärtom utnyttja för att befria denne från inom honom möjligen slumrande tendenser i farlig och skadlig riktning — och sålunda avvinna dessa av Platon helt förkastade tonarter en negativ-etisk verkan.

Musik kan verka som en utrensning på själen.

Närmare utformad är då Aristoteles' tanke den, att människor gör omkring med en eller annan orolig »tendens till» exempelvis medlidande, fruktan eller måhända extatisk hänförelse (»entusiasms»). Under inverkan av en melodi, som uttrycker just en sådan speciell känsla, kan en sådan människa gripas av den verkliga sinnesrörelsen och därigenom få ett avtöpp för, få avragera sin ständiga inbөөende »tendens därtill»; och sålunda öppna lugn och en med »lustkänsla» förbunden avslätning.

En sådan befrielse från mer eller mindre tryckande känslodispositioner, som uppbenärligen i första hand är av psykoterapeutisk natur, avseende en temporär »bot» genom sinnesrörelsernas avregnerande, men sekundärt måste få en etisk betydelse, betecknade Aristoteles ut som *rening* (»Katharsis»). Han ville här se en parallell mellan musikens lugnande och läkande verkan på själen och läkekonstens bruk av avförande medel för kroppens »utrensning». Samma »katharsiska» verkan — åter med hänsyn till känslor som fruktan och medlidande — fordrade han som bekant också av tragedien.

Så främmande mycket av detta omedelbart kan förekomma oss, kommer man dock ej ifrå, att det i grekernas musikalisk-etiska teori och

VÄNNERNAS MINNE

Från Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner har i dagarna utkommit andra delen av Shaikh Faridud'Din Attar's:

»Tazkiratü'l-Awliyâ»
(Vännernas Minne)
i svensk dräkt.

Översättningen är gjord av Erik A. Hermelin

Om den första delen (Norstedt 1931) skriver den persiska textens utgivare, professorn i persiska och arabiska vid Universitetet i Cambridge, Reynold A. Nicholson, Litt. D., L. D., F. B. A.:

»Denna översättning är, så vitt jag vet, den enda på något Europeiskt språk.»

Ät boken, som skrevs på 12-hundratalet, ägnade Shaikh Attar, den persiska Sufiska litteraturens mest lysande namn, 39 år av sin 114-åriga levnad.

Förut av Erik A. Hermelin till svenska översatta arbeten av Shaikh, (Attar:

Fåglarnas språk
(Mantiq'ü'l-Tayr)
och
RådsBoken
(Pand'Nāmah)

utgivna, jämte nytryck av den persiska texten, av P. A. Norstedt & Söner, år 1929.

Det blåa undret.

Ett revolutionsutbud har ju blossat upp och sjunkit tillbaka i Finland. Den som under tiden bott i Helsingfors har väl ett märkt så mycket av de spännande händelserna. De återljud i små tidningspöjars rop för sina ständigt nya extrablåd, och den som hade tur kunde en dag få se krigets grövsta symbol, ett tank-kompani, rulla genom den solbelysta esplanaden. Vad som starkast kändes, och fortfarande känns sedan stormen bekräftat, är luftens måttand av oförösta händelser, av outhärdliga motsatser, av rykten, av politiska mord, av att vad som helst kan hända vilket ögonblick som helst, i vilka proportioner, vilka former som helst.

Men händelserna och vad som ligger där bakom av skrämda motsatser av bitterhet, nöd och övermod, har rullat in sig igen i sina dimmor och sina förstäck. Lappo vilar på hanen, undersökningarna fullföljda inte vidare, det första politiska mordet har ännu ej, som det varslats, följts av något mera.

Mitt i detta stilleslände träder ett drama fram på Svenska teaterns scen i Helsingfors. *Det blåa undret* av Hagar Olsson har i kväll haft sin urpremiär på Svenska teaterns hemtrevliga och intima scen. Och med ens, genom detta skådespel, springer i dagen det fördolda spelet bakom det liv vi lever, motsatserna kraft att i ett ögonblick mogna, ställa människa mot människa, bror mot syster, generation mot generation. Skott smäller, nya sånger sjungas. Men bakom blir förnimbar den ännu större kraft, som tycks vara tillskyddaren

av undergången och de obotliga revor, som ingen kan laga, men som också smälter om och smälter samman och sprider ett ljus klint över horisonten.

»Det blåa undret» är ett frimärke, välkänt säkerligen för filatelister, ett sållynt och dyrbart feltryck av ett engelskt 2 pence märke av blå färg.

Hagar Olsson.

När ridån går upp till första scenen av det skådespel som bär namnet »Det blåa undret», sitter en sjuåttio års gosse i sin slutna lycko- och drömvärld och ordnar sin frimärksamling. En människa kommer in i rummet och ett ord faller som kommer den världen att i ett ögonblick brista sönder. Inga, yttre händelser i det avgörande ögonblicket. Ett ord från en människa, som pojken träffat var dag

och vilken stund som helst — hans syster.

Men ögonblicket är dramatiskt — sådant som alla verkliga dramatiska ögonblick tecknar sig i våra liv, i historien, i det akta skådespelet på scenens bräder: vad som långsamt mognat, vad som omerkäligt fullbordats, vad som länge legat under springer för en yttre stöt i dagen. Och i detta ögonblick måste man bekänna färg, stå för eller förneka vad som förut i undangömdhet ägt sin verklighet.

Dramat rullar upp sig, människorna kallas fram på scenen. Fadern står plötsligt på sju famnars vatten och stirrar oförstående på sina »egna barn». Och den snälla möstern kommer med glatt mod från sin tanliga tillvaro med sina ungdomsminnen. Även hon skall in under händelsernas press, tillsammans med den levande ungdomen — tills hon när fram till de akta, stilla orden.

Kamratreksarna bli förvånade inför ens ögon. Ur det gråa töcknet, som är de arbetslösa skaror, blickar fram människans önskan, karaktärer och öden.

Men det viktiga är ändå inte att allt detta blir synligt för oss. Det avgörande är att detta syskonpar, som för sina nyfunna värden så generöst ger ut sin friska produktivitet — liv, flod och framtid — kommer att ana konsekvenser av ännu större och mera förorsakande innebörd, men i samma andredrag insupper morgonluften från en ny dag, än så länge inhöljd i mörker. Ur detta strålar skådespelets kraft.

På Svenska teatern i Helsingfors talade

De fåvitska jungfrur.

Minst sjuhundra vålundulerade damer över 18 år — de flesta åtskilligt över — insöpo med stor begärlighet den visdom som en dansk dam, fru Minna Maxen från Köpenhamn på ett obyggligt blandspråk för femte och sista (låt oss hoppas det!) gången tillhandahöll på Musikällska akademien en dag i förra veckan. Det var föredrag för damer. Det är alltid något misstänkt! Det handlade — enligt annonsen — om Kvinnans kärleksliv — Förgyrning och sexualpotens. Det tog två timmar med tio minuters paus, som de flesta använde till inköpande av den reklamerade boken, däri råden om hur ögonhår skulle kunna bli långa, huden ungdomlig och rynkfri, figuren smält och smidig och till sist hur mannens kärlek skulle bevaras, utförligt lär sja.

Men det röm sades i föredraget var nog för att inge ett otroligt äckel. Icke över föreläsarinnan, vi hon gjorde nog så gott-hon kunde. Icke över att de 700, som kände sig i avsaknad av dessa behag, ej stutto hemma och väntade sin brudgum och sparade sin olja. Nej, det smärtsamma är det, att glansen bleknar kring de fåvitska jungfrur, som för att hålla sin låga brinnande måste använda en sådan jättelst.

A. N.

verkligen det blåa undret. Det spelades på alla händer så friskt, så akta, så utan teaterpose, att man helhjärtat fick följa och inandas dess levande rytm, dess kraft och skiftande nyanser.

Helsingfors den 15 mars.

Honorarie Hermelin.

Läs den radikala veckotidningen

Tidevarvet

Oberoende Oförskräckt

Kostar endast Kr. 4:50 från 1 april till årets slut.

Insänd avgiften på postgröniumer 1544.

Gymnastundervisningen.

(Forts. fr. sid. 1.)

krav, utan hela den utredningsapparat, som i varje fall visat sig oförmöggen att frambringa en lösning.

Ett betänkligt bakslag från fjolårets ständpunkt är även regeringens förslag att placera de kvinnliga lärarna vid Centralinstituttet i lägre lönegrad än de manliga. Även på den punkten har en mångårig strid stått. I 1931 års förslag hade kvinnorna äntligen fått likställighet — för att i år förlora den igen!

I en motion i första kammaren hemställer fröken Hesselgren, att riksdagen måtte besluta i enlighet med principen *lika lön för lika betätning för man och kvinna*. Fröken Hesselgren påvisar, dels att merkostnaden endast skulle uppgå till 7,848 kr., dels att likalönsprincipen numera genomförts vid övriga nyreglerade fackhögskolor och att dess konsekvenser inte torde vara farliga när det gäller gymnastiska centralinstituttet än när det gäller dessa.

De kvinnliga kursanslutningarnas Centralråd ha ävenledes, med hänvisande till sin skrivelse av 1926 i samma sak, beslutat en hänvändelse till statsutskottet med begäran om likalönsprincipens genomförande på denna punkt.

Man kan heller inte tänka sig annat än att utskottet vaktar över att rättvisan blir tillgodosedd.

Inred Edert hem

med vackra motor, möbelyger och gardiner

från

ROBERT DITZINGER

Västerlånggatan 72-74
Normalmstorg 18

praktik synes gömma sig en allmän-giltig kärna, och att det är mer en olikhet till graden än till arten, som på dessa områden skiljer dem från en senare tid med dess förändrade musikstil och dess komplicerade själsliv.

Praktiska synpunkter eller estetiska?

För att — med en modern analys — hjälpmiddel — komma fram till en psykologisk förståelse av möjligheterna för en sådan musikens etiska inverkan, i vilka den kan tänkas komma till stånd och den räckvidd den kan antas uppnå, måste vi allra först göra klart för oss att musiken ju ingalunda är den enda konstform, som den stora publiken vanligen och naturligen gör till föremål för etiska domar och praktiska krav. Ju mindre läsaren och åskådaren är mottaglig för diktverkets resp. konstverkets egentligen estetiska intryck av den själsliga bakgrunden för den skildrade handlingen eller situationen, ju mer onyanserad och avtrubbad hans inlevelse i det genom konstverket uttryckta känsloliv, som i produktionsögonblicket har besjålats dess skapare, formar sig, i desto högre grad

kommer hos honom den estetiska inställningen inför ifrågavarande konstverk att ersättas av en intellektuell eller oftast och naturligtast väl just av en *etiskt-praktisk* inställning.

Emellertid synas de psykologiska betingelserna för att åstadkomma en etisk inställning likväl förhålla sig väsentligen annorlunda och betydligt mindre enkelt i fråga om tonkonsten än i fråga om dikt och bildkonsterna. Här är det ju en bestämd, för publikens inre eller yttre blick upprullad handling eller situation, som i kraft av sin suggestiva möjligheter kan åstadkomma den avgörande förskjutningen och nå till att inställa åskådaren pro eller contra den meddelade föreställningens realiserande.

Musiken som förmedlare av känslökifningar.

I fråga om musik (vi bortser här ifrån den s. k. »programmusikens», som redan har överskridit gränsen för tonernas naturliga uttrycksmöjligheter och upptagit »literära» element i sig) förefinnes över huvud taget icke motsvarande konkreta föreställningsmedel. Det enda direkta budskap den »abosluta» musiken med hänsyn till sitt innehåll har att bringa åhöraren är budskapet om det starka, böljande känslornas liv, som i skapandets ögonblick fyllt konstnärns själ och som i konstverket funnit sitt utlopp och sitt uttryck — samma budskap, som väl utgör all konsts innersta nerv och egentliga innehåll, men som genom tonernas abstrakta medium kan bäras fram med en sådan intensitetens fullhet och nyansernas rikedom, som ingalunda kan rymmas inom de mer konkreta konstarternas ram.

I samma ögonblick som nu detta känslornas budskap uppfattas som sådant av den, som har öra att höra med, måste det hos den estetiskt mottagliga åhöraren framkalla själsliga reaktioner av känslas natur. Dels den starkare eller svagare »konst-

närliga» njutning, som ligger i den djupa tillfredsställelse, som ett sådant fylligt och omedelbart intryck av en annan människas själsliv måste skänka hans sociala instinkter. Men därjämte måste också själva de skiftande känslolagerna, allt efter som de i oändliga nyanser kommer till uttryck genom tonerna »smitta av sig» på hans eget momentana känslolustland och framkalla vagabonderande känslöströmmar av än ljusare, än mörkare färgton, som på olika sätt vill förena sig med den kontinuerliga underströmmen av »njutning».

Vidare förefinnes i väldiga psykologiska förhållanden möjligheten för, att de sålunda överförda känslorna hos mottagaren kan framkalla föreställnings-associationer, under vilkas inverkan de med känslorna ingivna, men ännu alldeles obestämda handlingsimpulserna kan dirigeras i bestämd riktning.

Olika föreställningar framkallas av och knyts till dansmusik och kyrkomusik.

Man måste väl tänka sig, att traditionen hos grekerna knutit allt fastare associativa förbindelser mellan de i musiken »innehållna» rena känslorna å ena sidan och bestämda värderingsinställningar och handlingsriktningar å den andra. Därigenom nådde man fram till att av exempelvis vissa bestämda tonarter som säker verkan kunna påverka framkallandet icke blott av »klagan- och stämningar» och »extatisk hänförelse» men också av *karaktärsegenskaper*, som veklighet och lättja, manlighet och ståndaktighet, självbehärskning och resignation. Också hos oss kan ju de framkallade associationerna med deras i regel så lösa och flyktiga karaktär stundom er-

de goda våfflorna visa vad kooperativas mjöl förmår

Kungl. Hovkonsthandel
H. FLATOW
Telegr.-adr. Flatow. Telefoner: 10506, Norr 2117. Postgirokonton 549

Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsteförmedling till in- och utlandet —

